

Audiència. Tomàs

16/11/2006

Benvolguts germans i germanes,

Prosseguint els nostres encontres amb els dotze apòstols elegits directament per Jesús, avui dediquem la nostra atenció a Tomàs. Sempre present en les quatre llistes del Nou Testament, és presentat en els tres primers evangelis al costat de Mateu (cf. Mt 10, 3; Mc 3, 18; Lc 6, 15), mentre que en els Actes dels Apòstols apareix amb Felip (cf. Act 1, 13). El seu nom deriva d'una arrel hebrea, «ta'am», que significa «bessó». De fet,

l'evangelí de sant Joan l'anomena de vegades amb el renom de «Dídím» (cf. Jn 11, 16; 20, 24; 21, 2), que en grec vol dir precisament «bessó». No es coneix el motiu d'aquest apel·latiu.

El quart evangelí, sobretot, ens ofereix alguns trets significatius de la seva personalitat. El primer és l'exhortació que va fer als altres apòstols quan Jesús, en un moment crític de la seva vida, va decidir anar a Betània per ressuscitar a Llàtzer, apropant-se així de manera perillosa a Jerusalem (cf. Mc 10, 32). En aquesta ocasió Tomàs va dir als seus condeixebles: «Anem a morir també nosaltres amb ell» (Jn 11, 16).

Aquesta determinació per seguir el Mestre és veritablement exemplar i ens dóna una lliçó valuosa: revela la total disponibilitat a seguir Jesús fins a identificar la pròpia sort amb la d'ell i voler compartir amb ell la prova suprema de la mort.

En efecte, el més important és no allunyar-se mai de Jesús. D'altra banda, quan els evangelis utilitzen el verb «seguir», volen donar a entendre que on es dirigeix ell ha d'anar també el deixeble. D'aquesta manera, la vida cristiana es defineix com una vida amb Jesucrist, una vida que cal passar juntament amb Ell. Sant Pau escriu una cosa semblant quan tranquil·litza els cristians de Corint amb aquestes paraules: «En vida i mort esteu units al meu cor» (2 Co 7, 3).

Òbviament, la relació que existeix entre l'Apòstol i els seus cristians és la mateixa que ha d'existir entre els cristians i Jesús: morir junts, viure junts, estar al seu cor com ell està en el nostre.

Una segona intervenció de Tomàs es registra en la Cena. En aquella ocasió, Jesús, predient la seva mort imminent, anuncia que anirà a

preparar un lloc per als deixebles a fi que també ells siguin on ell sigui; i especifica: «I d'allà on jo vaig, ja en sabeu el camí» (Jn 14, 4). Llavors Tomàs intervé dient: «Senyor, no sabem on aneu: ¿com podem saber el camí?» (Jn 14, 5). En realitat, en dir això se situa en un nivell de comprensió més aviat baix; però aquestes paraules ofereixen a Jesús l'ocasió per pronunciar la cèlebre definició: «Jo sóc el camí, la veritat i la vida» (Jn 14, 6).

Per tant, és en primer lloc a Tomàs a qui es fa aquesta revelació, però val per a tots nosaltres i per a tots els temps. Cada vegada que escoltem o llegim aquestes paraules, podem posar-nos amb el pensament al costat de Tomàs i imaginar que el Senyor també parla amb nosaltres com va parlar amb ell. Alhora, la seva pregunta també ens dóna el dret, per dir-ho així, en cas de demanar aclariments a Jesús. Amb freqüència

no ho comprenem. Hem de tenir el valor de dir-li: no us entenc, Senyor, escolteu-me, ajudeu-me a comprendre. D'aquesta manera, amb aquesta sinceritat, que és la manera autèntica de pregar, en cas de parlar amb Jesús, manifestem la nostra escassa capacitat per comprendre, però alhora assumim l'actitud de confiança de qui espera llum i força de qui pot donar-les.

Després, és molt coneguda, fins i tot és proverbial, l'escena de la incredulitat de Tomàs, que va tenir lloc vuit dies després de la Pasqua. En un primer moment, no havia cregut que Jesús s'havia aparegut en la seva absència, i havia dit: «Si no veig a les seves mans el senyal dels claus, i no fico la mà al seu costat, no ho creuré» (Jn 20, 25). En el fons, aquestes paraules posen de manifest la convicció que, a Jesús, ja no se l'ha de reconèixer pel rostre, sinó més aviat per les nafres. Tomàs considera

que els signes distintius de la identitat de Jesús són ara sobretot les nafres, en les quals es revela fins a quin punt ens ha estimat. En això l'apòstol no s'equivoca.

Com sabem, vuit dies després, Jesús torna a aparèixer-se als deixebles i en aquesta ocasió Tomàs és present. I Jesús l'interpel·la: «Porta el dit aquí i mira'm les mans, i porta la mà i ficame-la al costat, i no siguis incrèdul, sinó creient» (Jn 20, 27). Tomàs reacciona amb la professió de fe més esplèndida del Nou Testament: «Senyor meu i Déu meu!» (Jn 20, 28). Referent a això, sant Agustí comenta: Tomàs «veia i tocava l'home, però confessava la seva fe en Déu, a qui ni no veia ni tocava. Però el que veia i tocava el portava a creure en allò que fins aleshores havia dubtat» (In Iohann. 121, 5). L'evangelista prossegueix amb una última frase de Jesús dirigida a Toàás: «¿Perquè m'has vist, has cregut? Sortosos els

qui creuran sense haver vist!» (Jn 20, 29).

Aquesta frase pot posar-se també en present: «Sortosos els qui no veuen i creuen!». En tot cas, Jesús enuncia aquí un principi fonamental per als cristians que vindran després de Tomàs, és a dir, per a tots nosaltres. És interessant observar com un altre Tomàs, el gran teòleg medieval d'Aquino, uneix aquesta benaurança amb una altra de referida per sant Lluç que sembla oposada: «Sortosos els ulls que veuen el que veieu» (Lc 10, 23). Però el d'Aquino comenta: «Té molt més mèrit qui creï sense veure que qui creï veient» (In Johann. XX, lectio VI, § 2566).

En efecte, la Carta als Hebreus, recordant tota la sèrie dels antics patriarques bíblics, que van creure en Déu sense veure el compliment de les promeses, defineix la fe com a «garantia del que s'espera; la prova

de les realitats que no es veuen» (Hb 11, 1). El cas de l'apòstol Tomàs és important per a nosaltres almenys per tres motius: primer, perquè ens conforta en les nostres inseguretats; en segon lloc, perquè ens palesa que tota dubta pot tenir un final lluminós més enllà de tota incertesa; i, finalment, perquè les paraules que li va adreçar Jesús ens recorden l'autèntic sentit de la fe madura i ens encoratgen a continuar, malgrat les dificultats, pel camí de fidelitat.

El quart evangeli ens ha conservat una última referència a Tomàs, en presentar-lo com a testimoni del Ressuscitat en el moment successiu de la pesca miraculosa al llac de Tiberíades (cf. Jn 21, 2). En aquesta ocasió, és esmentat fins i tot immediatament després de Simó Pere: signe evident de la notable importància que gaudia en l'àmbit de les primeres comunitats cristianes. De fet, en el seu nom van ser escrits

després els Fets i l'Evangelí de Tomàs, ambdós apòcrifs, però en qualsevol cas importants per a l'estudi dels orígens cristians.

Recordem, finalment, que segons una antiga tradició Tomàs va evangelitzar primer Síria i Pèrsia (així ho diu ja Orígenes, segons refereix Eusebi de Cesarea, Hist. eccl. 3, 1), i després es va dirigir fins a l'oest de l'Índia (cf. Fets de Tomàs 1-2 i 17 ss), des d'on després el cristianisme va arribar també al sud de l'Índia. Amb aquesta perspectiva missionera acabem la nostra reflexió, desitjant que l'exemple de Tomàs confirmi cada vegada més la nostra fe en Jesucrist, el nostre Senyor i el nostre Déu.

27 de setembre de 2006

.....

opusdei.org/ca-ad/article/audiencia-tomas/ (29/03/2026)